

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

>Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

Staten van Curaçao
t.a.v. dhr. E.R. Wilsoe en mw. Z.A.M. Jesus-Leito

Wilhelminaplein 4
Willemstad
Curaçao

**Hoger Onderwijs en
Studiefinanciering**
IPC 2250

Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Onze referentie
657493

Uw brief van
04 juni 2014 aan de Vaste
Commissie voor OCW

Datum 21 augustus 2014

Betreft studieschuldenproblematiek van ex-studenten van Curaçao

Geachte heer Wilsoe en mevrouw Jesus-Leito,

Met brief d.d. 4 juni 2014 aan de Vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van de Tweede Kamer der Staten-Generaal hebt u aandacht gevraagd voor de schuldenproblematiek van ex-studenten afkomstig uit Curaçao. Hierbij beantwoord ik deze brief.

1. Problematiek

Zoals u in uw brief aangeeft, heeft een groot deel van de studenten afkomstig uit Curaçao die een opleiding in het Europese deel van Nederland hebben gevolgd een studieschuld opgebouwd die aan de Dienst Uitvoering Onderwijs (hierna: 'DUO') moet worden terugbetaald. Relatief veel van deze debiteuren hebben terugbetalingsproblemen. Hiervoor zijn verschillende oorzaken te noemen:

- Te weinig debiteuren maken gebruik van de draagkrachtregeling, terwijl veel van de op Curaçao woonachtige debiteuren hiervoor, gezien de hoogte van hun inkomen, wel in aanmerking komen;
- De communicatie tussen de student en DUO is niet altijd eenvoudig vanwege de grote geografische afstand;
- Debiteuren hebben beperkt inzicht in hun schuldpositie vanwege het niet kunnen inloggen op Mijn DUO;
- Van een groot deel van de debiteuren is de achterstallige schuld overgedragen aan de deurwaarder;
- Een groot deel van de debiteuren heeft naast de studieschuld bij DUO een studieschuld bij de Stichting Studiefinanciering Curaçao (hierna: 'SSC') en
- De studieschuld is een schuld in euro's, niet in de lokale valuta.

2. Terugbetalingsvoorwaarden studieschuld en stand van zaken

De terugbetalingsproblematiek van deze debiteuren heeft mijn aandacht. Ik heb meerdere maatregelen getroffen om deze problematiek aan te pakken. Deze komen voor een belangrijk deel overeen met de door u voorgestelde oplossingen. Alvorens in te gaan op de genomen maatregelen zet ik eerst de voor de doelgroep meest belangrijke terugbetalingsvoorwaarden uiteen, om een helder beeld te schetsen van het voor hen geldende terugbetalingsregime. Daarnaast geef ik u op uw verzoek een geactualiseerde stand van zaken van de gegevens van ex-

studenten die naar Curaçao zijn teruggekeerd en informeer ik u over het sociaal leenstelsel.

Onze referentie
657493

Terugbetalingsvoorwaarden

Deze voorwaarden zijn voor alle debiteuren gelijk.¹ Het kan echter anders zijn wanneer een achterstallige schuld is overgedragen aan de deurwaarder aangezien op dat moment het nationale recht zoals geldt in het land waarin de debiteur woonachtig is van toepassing is. Hierop wordt bij de beschrijving van de genomen maatregelen nader ingegaan.

Studenten die tijdens hun studie een lening zijn aangegaan bij DUO moeten deze enige tijd na het beëindigen van hun studie terugbetalen. Dit geldt ook voor de basisbeurs, de aanvullende beurs en (een vergoeding voor) de OV-kaart indien studenten geen diploma hebben behaald binnen de diplomatermijn van 10 jaar.² De terugbetalingsfase vangt aan op 1 januari van het jaar volgend op het jaar waarin iemand geen studiefinanciering meer ontvangt. Gedurende de eerste twee jaar van deze terugbetalingsperiode (de aanloofase) is de student niet verplicht om terug te betalen. Indien de student wel al meteen wil beginnen met terugbetalen is dit uiteraard toegestaan. Na deze twee jaar vangt een periode van 15 jaar (afloofase) aan waarin de debiteur de studieschuld moet terugbetalen. De terugbetaling geschiedt in maandelijkse termijnen waarvan de hoogte door DUO wordt vastgesteld en wel zodanig dat de gehele schuld in 15 jaar kan worden terugbetaald. Een debiteur die (tijdelijk) geen of een laag inkomen verwerft kan DUO verzoeken het maandbedrag te verlagen (draagkrachtmeting). Dit kan betekenen dat een debiteur (tijdelijk) slechts een laag bedrag of zelfs niets hoeft terug te betalen. Het gevolg hiervan kan zijn dat de debiteur de schuld na 15 jaar niet geheel heeft afgelost. De schuld die resteert na afloop van die 15 jaar wordt kwijtgescholden.

Dit is anders wanneer de debiteur niet voldoet aan zijn betalingsverplichting door de maandbedragen niet te betalen waardoor (een deel van) de schuld achterstallig wordt. De achterstallige schuld wordt niet kwijtgescholden en zal dus in zijn geheel moeten worden afgelost. Het huidige systeem kent echter voldoende waarborgen om te voorkomen dat schulden achterstallig worden. Er kan immers naar draagkracht worden terugbetaald. Daarnaast kan de debiteur ervoor kiezen om de terugbetaling gedurende een periode van in totaal 5 jaren op te schorten.

Stand van zaken gegevens 2013

In uw brief verzoekt u om een geactualiseerde stand van zaken van de gegevens van ex-studenten die naar Curaçao zijn teruggekeerd. Hierbij geef ik u de gegevens van het jaar 2013 zoals ik die van DUO heb ontvangen:

- In totaal zijn 4522 ex-studenten die een studieschuld hebben woonachtig in Curaçao;
- 388 van deze ex-studenten zijn nog niet aflossingsplichtig;

¹ Het enige verschil is dat de draagkrachtmeting bij debiteuren die woonachtig zijn in het Europese deel van Nederland automatisch geschiedt terwijl debiteuren in alle overige landen hiertoe een verzoek moeten indienen bij DUO. In Nederland kan dat door de toegankelijkheid van de gegevens over inkomens van de debiteuren bij de Nederlandse belastingdienst.

² Voor studenten die een opleiding in het middelbaar beroepsonderwijs niveau 1 of 2 hebben gevolgd en daarvoor studiefinanciering hebben ontvangen is deze altijd een gift.

- Van de 4134 ex-studenten die wel aflossingsplichtig zijn hebben 2802 (ongeveer 68 procent) een betalingsachterstand die bij een deurwaarder ligt.
- In totaal betalen 1210 van de 4134 ex-studenten (ongeveer 30 procent) conform draagkracht terug.

Onze referentie
657493

Stand van zaken studievoorschot

In uw brief geeft u aan dat u heeft begrepen dat het sociaal leenstelsel van de baan is. Dit is niet het geval. In mei jl. heeft het kabinet met de fracties van VVD, PvdA, D66 en Groenlinks een akkoord bereikt over de hervorming van het studiefinancieringsstelsel. Per studiejaar 2015-2016 wordt voor nieuwe studenten in de bachelor- en masterfase het 'studievoorschot' ingevoerd. Het voorstel zoals in mei jl. is aangeboden aan de Tweede Kamer treft u in de bijlage bij deze brief. Daarin zijn de hoofdlijnen van het nieuwe stelsel opgenomen. Het wetsvoorstel verwacht ik in september 2014 aan te kunnen bieden aan de Tweede Kamer.

3. Genomen maatregelen

De afgelopen periode zijn verschillende maatregelen genomen om de problematiek aan te pakken, waarover ik u graag informeer. Daarbij zal ik ingaan op de door u voorgestelde oplossingen. Eén van deze oplossingen betreft de gelijke behandeling van ex-studenten (oplossing 2). Daarbij geeft u aan dat in Nederland ex-studenten in de bijstand, met een minimum inkomen en/of een inkomen beneden een zekere norm niet terug hoeven te betalen terwijl dat op Curaçao niet het geval is. Onder punt 2 ben ik ingegaan op de terugbetalingsvoorwaarden. Hierin heb ik uitgelegd dat voor alle debiteuren dezelfde voorwaarden gelden, ook ten aanzien van de hoogte van het inkomen waaronder niet hoeft te worden terugbetaald. Er is dus geen sprake van ongelijke behandeling.

Studieschuld DUO en studieschuld SSC

Er zijn debiteuren die na het beëindigen van hun studie zowel aan DUO als aan SSC een studieschuld moeten terugbetalen. In uw brief stelt u dat deze debiteuren vaak gedwongen worden om tweemaal een maximum van 30 procent van hun inkomen aan studieschulden te betalen. Dit is echter niet juist. De studieschuld die moet worden terugbetaald aan DUO kan naar draagkracht worden terugbetaald, wat betekent dat debiteuren die geen inkomen verwerven of slechts een laag inkomen hebben, geen of een laag bedrag per maand moeten terugbetalen. Daarbij geldt dat bij een inkomen onder 84% van het Nederlandse minimumloon niets hoeft te worden terugbetaald en dat daarboven nooit meer dan 12 procent van het inkomen hoeft te worden terugbetaald. Wel klopt het, zoals u ook in uw brief aangeeft, dat deze debiteuren aan twee instanties moeten terugbetalen, omdat zij bij twee verschillende instanties een schuld zijn aangegaan. U stelt een betere afstemming tussen SSC en DUO voor om te voorkomen dat beide instanties tegelijk studieschulden innen (oplossing 5). Het hebben van een studieschuld bij twee verschillende instanties kan leiden tot onduidelijkheden. Om deze zo veel mogelijk weg te nemen, wordt aan studenten van wie de studiefinanciering van DUO wordt beëindigd en waarvan DUO heeft geregistreerd dat zij tevens door SSC ondersteund zijn, vanaf dit jaar jaarlijks in september/oktober een gezamenlijke brief van DUO en SSC gestuurd. Daarin wordt uitgelegd dat zij te maken hebben met twee studieschulden en welke regels gelden bij de aflossing daarvan.

Informatievoorziening

In uw brief stelt u een betere informatievoorziening aan aanstaande studenten voor (oplossing 4). Door goede voorlichting aan toekomstige studenten en toekomstige debiteuren kunnen mogelijke problemen op het gebied van terugbetaling zoveel mogelijk worden voorkomen. Er zijn dan ook reeds maatregelen getroffen om de informatievoorziening te verbeteren. Sinds 2009 zijn medewerkers van DUO aanwezig bij de Studie- en beroepenmarkten die jaarlijks in onder meer Curaçao worden georganiseerd. In de voorlichting die zij geven aan jongeren die in Nederland gaan studeren wordt onder andere aandacht besteed aan de mogelijkheid een lening aan te gaan en de daarbij behorende terugbetalingsverplichtingen. Daarnaast zijn eind 2013 voor studenten die begin 2014 aflossingsplichtig werden door DUO-medewerkers spreekuren gehouden op onder andere Curaçao. Hierbij is veel aandacht besteed aan de draagkrachtmeting. Deze informatievoorziening wordt jaarlijks voortgezet waardoor voorkomen wordt dat er opnieuw debiteuren in de problemen komen.

Onze referentie
657493

Deurwaarder

Debiteuren die een maandelijkse termijn niet hebben betaald ontvangen een verzoek van DUO om alsnog te betalen. Wordt vervolgens niet betaald, dan ontvangen deze debiteuren een aanmaning en indien daarop niet wordt gereageerd een tweede aanmaning. Wanneer ook deze onbeantwoord blijven, ontvangt de debiteur een bericht dat de schuld is overgedragen aan een deurwaarder. De op zich legitieme inzet van de deurwaarder wordt vaak als onrechtvaardig ervaren. Eén van de redenen daarvoor is dat op Curaçao weinig restricties voor deurwaarders gelden waardoor deze een groot beslag op het inkomen van debiteuren mogen leggen. De opdracht aan de deurwaarder is aangepast en een recente audit door een onafhankelijk bureau laat zien dat de deurwaarder zich goed aan het contract met DUO houdt.

Aanpak achterstallige schulden huidige debiteuren

Aangezien de hiervoor genoemde maatregelen niet direct een oplossing bieden voor de problematiek van debiteuren met een achterstallige studieschuld wordt aan deze op Curaçao woonachtige debiteuren eenmalig de gelegenheid geboden hun achterstallige schuld naar draagkracht terug te betalen. De draagkracht wordt elk jaar opnieuw vastgesteld. Op het moment dat de achterstallige schuld ter inning aan een deurwaarder is overgedragen zal de debiteur naar draagkracht aan de deurwaarder terugbetalen.

Voorwaarde daarbij is dat hij de terugbetaling van zijn reguliere schuld aan DUO voor een periode van drie jaar laat pauzeren. Na die drie jaar wordt de eventuele restschuld weer toegevoegd aan de reguliere schuld en lost de debiteur gedurende de resterende terugbetaaltermijn naar draagkracht aan DUO af. Voor deze restschuld geldt een nieuwe aflostermijn van 15 jaar. Op deze wijze hoeft geen van de betrokken debiteuren meer dan het draagkrachtbedrag terug te betalen.

Gelet op de omvang van de doelgroep zullen niet alle debiteuren op Curaçao tegelijkertijd kunnen worden benaderd. Vanaf september zal de eerste groep een aanbod voor een nieuwe betalingsregeling worden gedaan. Er zal gestart worden met de groep waarvan de achterstallige schuld ter inning is overgedragen aan de deurwaarder en waarvan DUO de draagkracht voor 2014 heeft vastgesteld op nihil.

Terugbetalen in lokale valuta

Het starten van een pilot waarbij debiteuren in lokale valuta kunnen terugbetalen ziet u als een oplossing voor de studieschuldenproblematiek (oplossing 3). In Caribisch Nederland is DUO op 1 januari 2013 gestart met een pilot waarbij debiteuren de mogelijkheid is geboden hun studieschuld terug te betalen in de lokale valuta, de US Dollar. De eindevaluatie van deze pilot laat een positief resultaat zien. Aangezien het aantal debiteuren op Curaçao aanzienlijk groter is dan het aantal debiteuren in Caribisch Nederland is een aanvullend onderzoek noodzakelijk om te bezien of en hoe deze mogelijkheid ook op Curaçao kan worden aangeboden. DUO start op korte termijn met dit onderzoek.

Mijn DUO

Debiteuren kunnen op Curaçao, evenals op de andere eilanden van het Caribische deel van het Koninkrijk, geen gebruik maken van Mijn DUO en hebben dus geen actueel inzicht in hun schulddpositie. De oorzaak hiervan is gelegen in de beveiliging van Mijn DUO met DigiD, waardoor het nodig is dat de debiteur zich identificeert met een Nederlands 06-nummer.

Echter, alle debiteuren ontvangen aan het begin van ieder jaar een overzicht. Hierin is opgenomen wat de huidige schulddpositie van de debiteur is.

Samenwerking met de Curaçaose overheid

Als één van de oplossingen stelt u voor een helpdesk op Curaçao in te richten met een ondersteunende en informatiefunctie (oplossing 1). Het oplossen van de in het verleden ontstane studieschuldenproblematiek en het voorkomen van nieuwe problemen vereist goede communicatie. Ik heb Minister Irene Dick van het Ministerie van OWCS dan ook voorgesteld DUO en SSC tezamen voorlichting te laten geven aan de Curaçaose debiteuren. Op die manier kan op een effectieve en efficiënte manier worden bereikt dat Curaçaose debiteuren goed worden voorgelicht over de mogelijkheden hun studieschuld(en) terug te betalen. De "Europees-Nederlandse" voorlichtingsinstrumenten sluiten niet altijd goed aan op de belevingswereld van de Curaçaose debiteuren en ik verwacht dan ook dat door de samenwerking met SSC meer Curaçaose debiteuren beter worden bereikt. SSC zal ook door DUO worden betrokken bij de uitvoering van de betalingsregeling die aangeboden wordt aan de debiteuren die op dit moment een betalingsachterstand hebben. In de eerste plaats om ervoor te zorgen dat zoveel mogelijk debiteuren worden bereikt en daadwerkelijk gebruik gaan maken van de mogelijkheid een betalingsregeling aan te gaan. Parallel daaraan kan inzicht worden verkregen in de informatie- en ondersteuningsbehoefte die Curaçaose debiteuren hebben en op de wijze waarop daarin kan worden voorzien, zodat ook zij gebruik kunnen maken van de bestaande mogelijkheden. Uiteraard zal daarbij ook aandacht worden besteed aan de op handen zijnde wijzigingen in het studiefinancieringsstelsel.

Voor de uitvoering van de draagkrachtregeling is het overigens essentieel dat informatie wordt verstrekt over de inkomenssituatie van de debiteur en zijn eventuele partner. DUO is hiervoor afhankelijk van de Curaçaose belastingdienst die hieraan overigens zijn medewerking verleent. Gegevensuitwisseling met de Curaçaose "Burgerlijke stand" zou kunnen voorkomen dat debiteuren – onnodig – zichzelf in grote problemen brengen doordat DUO niet meer over hun actuele verblijfplaats beschikt. Ik heb Minister Dick voorgesteld om ook hiervoor samen op te trekken opdat debiteuren geen betalingsachterstanden oplopen en tijdig gebruik kunnen maken van de sociale voorwaarden waaronder de studieschuld kan worden terugbetaald.

Ik ga ervan uit dat ik u met deze brief inzicht heb gegeven in de maatregelen die ik reeds heb genomen om de terugbetalingsproblematiek aan te pakken en in de toekomst zoveel mogelijk te voorkomen. Ik hoop dat ik op uw medewerking kan rekenen bij het optimaal uitvoeren van deze maatregelen.

Onze referentie
657493

Met vriendelijke groet,

de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

dr. Jet Bussemaker